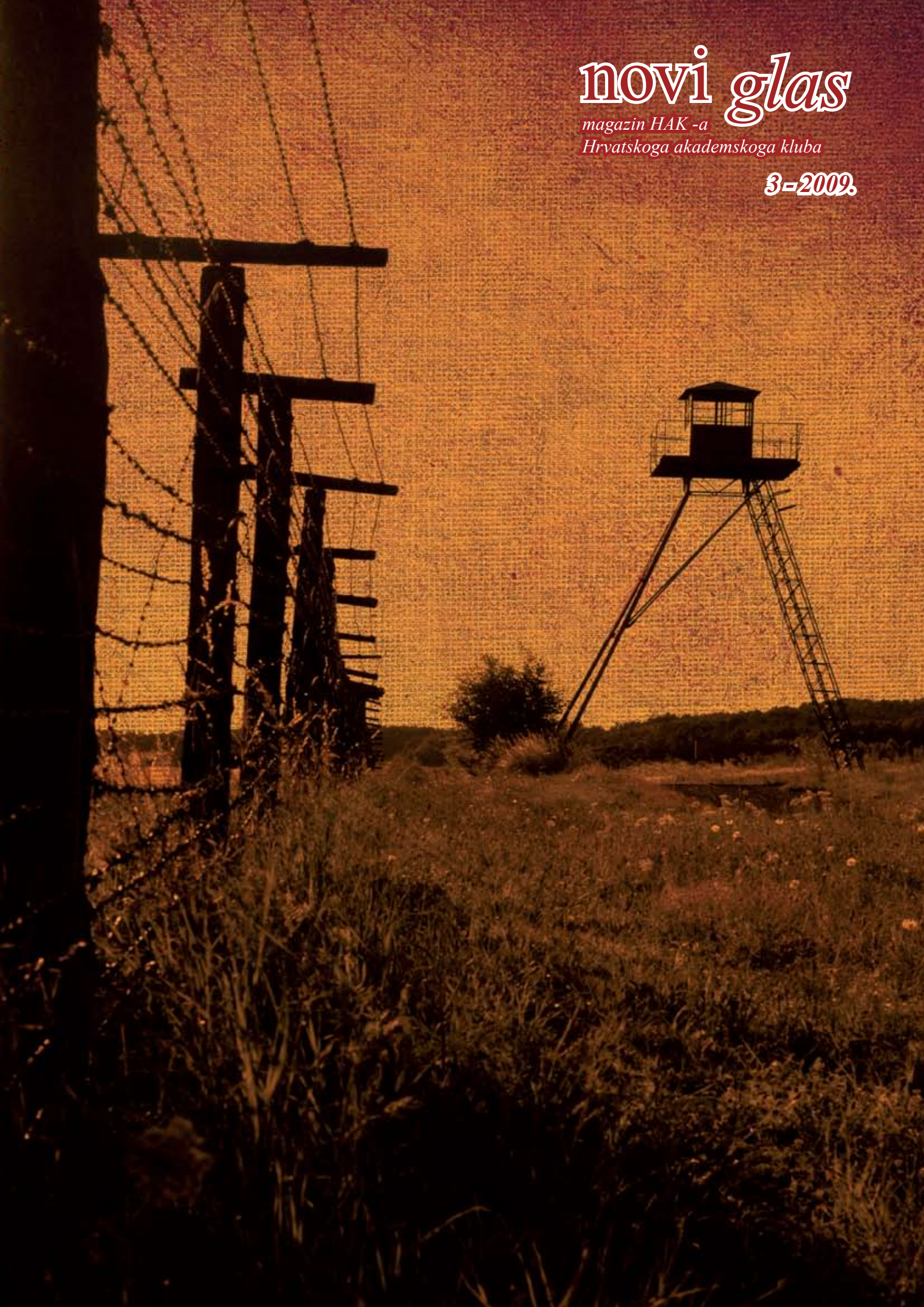

novi glas

magazin HAK -a

Hrvatskoga akademskoga kluba

3-2002

Sadržaj

Sadržaj. Slike // Fotografije. Impresum. 2 • Uvod. 3 • Ukidanje GH vježbov na Bečanskoj slavistici. 4 • Neugodnosti zbog dvojezičnosti?. 5 • Quo vadis, lingua Croatica Burgenlandiensis?. 6 • Tri države, jedan jezik - mi Gradišćanski Hrvati. 8 • Impresije 37. Dana Mladine. 11 • Govor za otvaranje Dana Mladine 2009.. 15 • 37. Dan Mladine - Hrvatski Jandrof, 2009.. 16 • Moj posjet na Danu Mladine u Hrvatskom Jandrofu. 17 • Gramatika? ... AHA!!!. 18 • Sarajevo i film. 22 • Naticanje za Dan Mladine 2010. Izjava: HAK se solidarizira sa studentskim protesti. 23 • Pozivnica na generalnu sjednicu HAK-a. 24

Slike // Fotografije

Zahvalimo se slijedećim fotografom da su nam dozvolili koristiti njeve slike po „creative commons“ licenci:

stran 1: Rich Gibson, http://www.flickr.com/photos/rich_gibson/ • predjelao: štef

stran 4: rejflinger, <http://www.flickr.com/photos/rejfl>

stran 5: Untitled blue, <http://www.flickr.com/photos/untitlism>

stran 6/7: Ahmed Rabea, <http://www.flickr.com/photos/ahmedrabea>

stran 18: Seattle Miles, <http://www.flickr.com/photos/denemiles>

stran 19: stumayhew, <http://www.flickr.com/photos/stumayhew>

stran 22: blandm, <http://www.flickr.com/photos/blandm>

teksture (za stran 1 & 8/9): ground*floor, <http://www.flickr.com/photos/chromaticaberrations>

ostale fotografije: motivirane HAKlerice (i -leri).

I njim svim naravno najsrdačnija hvala!

Impresum

Vlasnik i izdavač: HAK. Hrvatski akademski klub.

Schwindgasse 14 / 4. 1040 Beč • Tel: 0043 (0)1 - 504 63 54 •

Fax: 0043 (0)1 - 504 63 54 9 • E-mail: hak@hrvatskicentar.at

Layout. Štefan Emrich • Glavni Urednik. Michael Hirschler • Korektura. Marin Berlakovich • Suradniki: Marin Berlakovich, Silvija Buczolich, Štefan Emrich, Michael Hirschler, David Karall, Zrinka Kinda, Julia Klemen, Julia Kornfeind, Maria Kornfeind, Romana Schweiger, Florian Wagner, Mrs. X • Tisak: Mail Boxes etc. Ruster Straße 120, 7000 Eisenstadt (Manci) • Ekspedit. motivirani HAKleri.

Podupirano iz sredstav kancelarstva. Gefördert aus Mitteln des BKA.

Drage štiteljice! Dragi štitelji!

Za Zrinkom i Julijom me veseli da ti smim ja predstaviti treće izdanje ljetošnjega NOVOGA GLASA. Da sam imao tu čast koordinirati sadržaj i organizaciju točno ovoga izdanja me je jako veselilo, jer sada u jeseni je točno jedno ljeto prošlo od kada sam nastao član Hrvatskoga akademskoga kluba. Jedno ljeto je jur tomu da sam svenek simo-tamo promišljavao ili ću se učlaniti ili ne, ćedu me pravati ili ćedu me opet domom poslati. Ipak sam (nervoznom ćutom) prošao na jednu sjednicu i evo: sva moja negativna mišljenja su skrsnula. Bio sam čisto presenećen kako ljubezno su me kotrigi primili: veljek su me uključili u svoju zajednicu prez kakovih predrasudov i tako sam se na isti večer uključio u HAK i moram reći da sam se dobro odlučio – niti jednoć mi nije bilo žao moje odluke. Gluši smišno, je ali tako!

I kot vidiš moje ćlanstvo nije bilo zamañ: jer sada držiš NOVI GLAS u ruka, za koga sam bio ja velikim veseljem odgovoran!

Ali sada dosta o meni i o štorici mojega ćlanstva – idemo dalje pitanju ko će biti (mislim) za tebe već zanimljivo: ća te sve ćeka u ovom izdanju?

Opet je počeo novi semestar. Ali u ljetni praznika nismo bili samo na odmori nego i onda smo bili u službi gradišćanskohrvatskoga jezika: skupa sa Znanstvenim institutom Gradišćanskih Hrvatov (ZIGH) se je HAK zalagao za opstanak gradišćanskohrvatskoga predavanja o našoj povijesti i literaturi na slavistićkom institutu sveučilišća Beć. Nažalost se u zimskom semestru nije ponudilo to predavanje: zać i kako je došlo ukidanju će ti Julija razložiti u nje ćlanku.

Uz zalaganje za gradišćanskohrvatski jezik ni ljetos nismo zabili na organizaciju naše velike fešte! Kot je jur duga tradicija se treći NOVI GLAS intenzivno bavi s Danom Mladine. A tu tradiciju nisam kanio prekinuti! Ova najveća priredba Gradišćanskih Hrvatov se je održala od 4. do 6. septembra o. lj. u Hrvatskom Jandrofu (SK). Pod geslom „Skupa jaći neg željezo“ je u ugodnoj, veseloj i dobro organiziranoj atmosferi gradišćanskohrvatska mladina iz trih držav (Austrije, Ugarske i Slovaćke) opet skupa došla i svećevala. Naćini si sām kip ljetošnjega Dana Mladine pri ćitanju ćlankov i pri gledanju kipic i izvidi kako je bilo i kako se je ljudem vidilo!

Naćini mali izlet u prošlost i prešti si kako je bio Dan Mladine u 1991. ljetu kad se je po prvi put priredio izvan Austrije po padu željeznoga zastora u Koljnofu i ljeto dan kašnje u Hrvatskom Jandrofu.

Jur smo bili kod gradišćanskohrvatskoga jezika i ipak to nije bilo sve: ki put će naš jezik pojti u budućnosti? Kako zaistinu izgleda s mladinom? Ća za mogućnosti i neugodnosti nosi dvojezićnost sa sobom? To su pitanja s kimi se dva ćlanki u ovom izdanju bavu i ki sigurno svakomu od nas na srcu ležu!

Kot jur prošle pute ti je Zrinka opet pripravila neke primjere iz gradišćanskohrvatske gramatike ki su sigurno zanimljivi za pogledati, vježbati i si je zapamtiti!

I još ća: NOVI GLAS je gradišćanskohrvatski magazin ki omogućuje interesiranim mladim izraziti svoje mišljenje i ideje. Ada, ako imaš TI kakove teme za ćlanku ili sām rado pišeš onda se neka sramovati nego pošalji nam je – rado ćemo je nutar zeti u naše dojdueće izdanje NOVOGA GLASA!

Sada na koncu mi već ništa drugo ne ostaje nego da ti željim ćuda veselja pri ćitanju NOVOGA GLASA. Do drugoga puta. Uživaj!

Michael Hirschler

Ukidanje GH vježbov na Bečanskoj slavistici

// Julia Klemen

Koncu augustuša se je delegacija Hakovcev na inicijativu ZIGH-a (Znanstveni instut Gradišćanskih Hrvatov) skupa s HKD-om sastala u predsoblju ministra Hahna da upozoru ministra na ukidanje gradišćanskohrvatskih vježbov dr. Ludvika Kuzmića ki je ove vježbe držao na Bečanskoj slavistici u ciklusu od 4 semestrov i je predavao o kulturi, povijesti i književnosti Gradišćanskih Hrvatov.

Velikim presenećenjem - no ali kako bi bilo drugačije moglo biti - smo doznali da je bio ministar u to vrime još na odmoru. Ne da smo si znamda jur nekoliko tajednov prije načinjili termin

Primili su nas njegova referentica ka je – ča smo kašnje doznali – rusistkinja Bečanske slavistike i na dalje jedan advokat i neka gospa. Poslušali su si sve o našoj problematiki da mi – Gradišćanski Hrvati - nimamo na nikoj drugoj platformi mogućnost za daljnju i višu naobrazbu za Gradišćanske Hrvate nego na Bečanskoj slavistici.

Nikako nam nisu znali pomoć, jer univerzitet stoji pod autonomijom i znanstveno ministarstvo more samo upozoriti na našu problematiku a jedina peršona ka ima takorekuć dozvolu za prekid ili dodatak predavanj je peljač študijskoga programa na slavistici v.r. sveuč. Prof. Dr. Gero Fischer.

Kod njega se je ista delegacija sastala prvoga oktobra na institutu slavistike da bi se još jednoč pokusilo ča preminjiti na tadašnjoj situaciji.

Jur po nekoliko minut nam je bilo jasno da ovde ne moremo čuda dostignuti, jer je Fischer argumentirao da na svi strani fali pinez i da je sve već studentov, a isti budžet. Ako bi mi sami mogli platiti ovu vježbu je po sebi razumljivo da se ovo predavanje more držati u prostorija Slavistike, je rekao Fischer. Predsjednica ZIGH-a, Zlatka Gieler, je ne samo jedan put upozorila Fischera na činjenicu da se je Kuzmića predavanje držalo na našem gradišćanskohrvatskom jeziku ko je „neophodno za izobrazbu dvojezičnih učiteljev na gimanzija“. Na to je Fischer samo rekao da Bečanska slavistika nikako nima dužnost predavati ča o Gradišćanski Hrvati niti na našem jeziku. To nigdir nije napisano iako smo se naslonili na član 7 Državnoga ugovora.

Fischeru to nije jako imponiralo i rekao nam je da mu je žao, ali da nije moguće u ovom zimskom semestru staviti dvoja predavanja o Gradišćanki Hrvati na raspolaganje tako da imamo samo jedne vježbe: jezične vježbe kod mag. Dr. Zorke Kinda. Fischer nam je na dalje predložio jedno predavanje o južni Slaveni ko se ali drži na nimškom jeziku – s tim nas je kanio malo utoliti, ča mu se ali nije ugodalo.

Obećao nam je da će u ljetnom semestru predavanje o povijesti, kulture i literature Gradišćanskih Hrvatov opet stati na študijskom planu.

To ali stoprv onda vjerujem kad sidim opet u hiži broj 8 na institutu slavistike!

Neugodnosti zbog dvojezičnosti?

// Mrs. X

Ako bi na ovo pitanje špontano odgovorila onda bi bio moj odgovor „ne“, ali čim duže premišljam mi ipak dođu neke neugodne situacije u pamćenje koje su počele za vrijeme školovanja u gimnaziji. U osnovnoj i glavnoj školi smo bili skoro svi Hrvati i dvojezičnost je bila za svakoga od nas od sebe razumljiva. U gimnaziji se je pak situacija preminjila. Došla sam u gornje razrede gimnazije kada nas

je bilo 25 školarov i to je bio moj prvi susret s nimško-govorećim školari koji su mi bili do onda nepoznati. Iako nas nije bilo tako mali broj Hrvatov u razredu sam ipak čutila napetost i nenavidnost prema nam. Učitelji su bili svenek korektni prema nam, ali ča se tiče naših suškolarov nije bilo svenek tako. U petom razredu smo se morali odlučiti za jedan drugi stranjski jezik uz engleski. Na izboru su stali tri jezici: francuski, latinski ili hrvatski. Svi Hrvatisu odlučili za hrvatski i kad je

došlo vrijeme školskih djela su nam bili „Francuzi“ nenavidni. Došli su tim argumentom: „vi inako znate hrvatski i se ne pravate za školsko djelo pripravljati.“ Pravoda da nisu znali da postoje razlike između gradišćanskohrvatskoga i standardnoga jezika, ali jednostavno takovu izreku sprogovoriti bez prethodne informacije nije korektno. Zač pišemo onda uopće školske zadaće iz predmeta „Nimški“? Iako se je naš razrednik jako zalagao za nas „Hrvate“ neću imati školsko vrijeme u gimnazije svenek u najboljem spominku. Kad sam pak došla u Beč na sveučilište sam

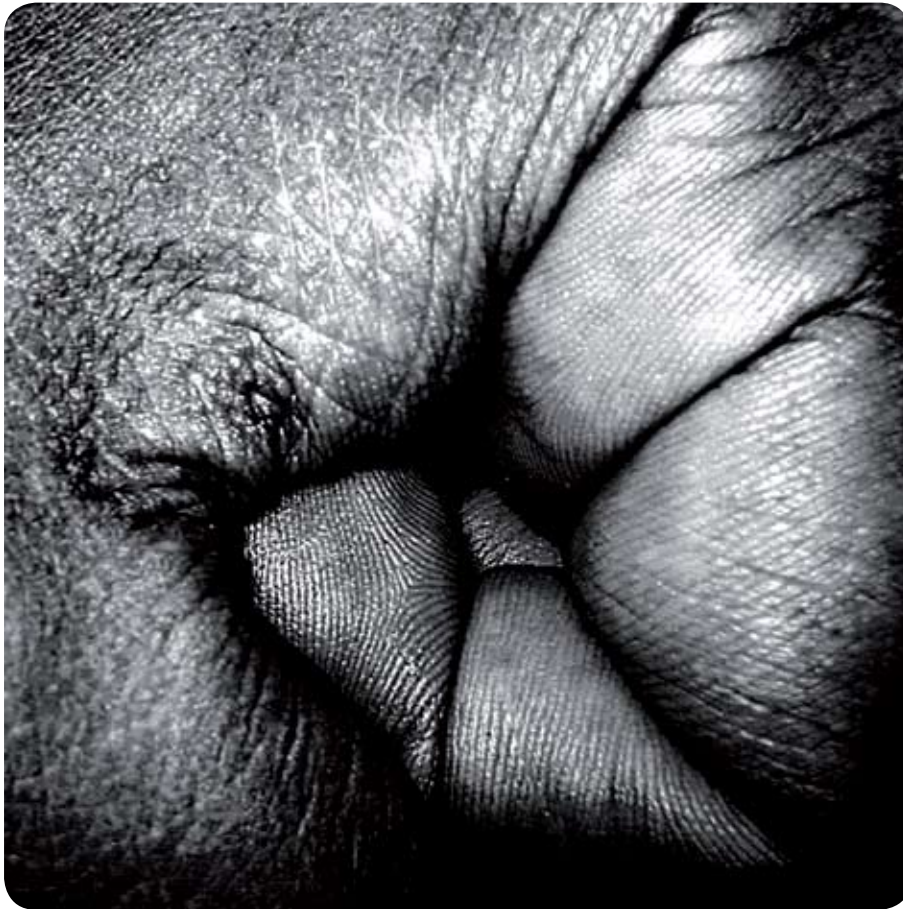
bila presenečena kako malo znanja imaju moji kolegi o nami. Jadam se još svenek zbog pitanja: „Kako dugo si jur ovde? Je tvoja mama iz Hrvatske? Ja: „Ne.“ „A tvoji stari starlji?“ Ja: „Ne. Mi jur živimo petsto ljet ovde i govorimo hrvatski.“ „Aha, tako je to. Super, da ste si očuvali vaš jezik.“ Na početku takovih razgovorov se svenek jadam i bludi me da javnost tako malo zna o gradišćanski Hrvati.

Ki je tomu kriv?

Činjenica da samo premalo prezentni u javnosti je jur dugo poznata. To parvoda inkludira i medijsku situaciju. Jedne tajedne novine ne moru pokrivoti sva područja i potriboće našega žitka. K tomu dođu i različni dijalekti uz koje je svaki pojedini emocionalno vezan. Mislim da bi si svaki rado štiao novine na svojem seoskom govoru, odnosno dijalektu. Ali to ne more biti cilj ako je pitanje jednoga jedinstvenoga standardnoga jezika. Kod nas

jezik nije samo sredstvo izražavanja nego još čuda već: mislim ovde na identitet, čuti, jačke i emocije. Sve ove komponente dohajaju u dijalektu do izražaja, a sigurno nisam jedina ka tako misli. Ali u javnosti ne more svaki potribovati da su tiskani proizvodi na njegovom seoskom govoru, nego mi pravamo jedan normirani jezik ki mora biti prezentan u javni institucija Gradišća.

Proučavala sam jednu študiju ka veli da je većina ljudi na svitu dvo- ili trojezična. Dvojezičnost je bogatstvo na koje moramo biti gizdavi, a ne sramovati se zbog toga.

Quo vadis, lingua Croatica Burgenlandiensis?

// Michael Hirschler

Početak ovoga ljeta su nas, Gradišćanske-Hrvaticice i Hrvate, dostignule tužne vesti: UNESCO (hrv.: Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu; engl.: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) je naš lipi jezik dodao u atlas ugroženih jezika (<http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=EN&pg=00139>) i tim korakom je dokazano da gradišćanskohrvatski jezik polako izumira. Broj aktivnih govoračev (takorekuć materincev) nastaje sve manji i zaistinu ne moremo tajiti da se u naši seli minja situacija jezika. Kade se to more bolje viditi nego na oni mjesti kade čuda ljudi različne starosti skupa dođu – ada npr. na priredba. Na naši hrvatski priredba i fešta se jur (u već ki sel) čuje već nimški riči nego hrvatski. Najtužnije su ali one „hrvatske“ fešte kade imaš ti (ako se normalno po hrvatsku pomaš) jur skoro poteškoće da te mladi (ali i starji) ljudi barem razumu. Pravi doživljaj: bio sam na jednoj muzičnoj fešti u jednom dosta velikom gradišćanskohrvatskom selu (ime i mjesto nisu važni) i onde sam si normalno po hrvatsku naručio: „Morem imat jednu Colu i jedan Almdudler, prosim.“ (ada čisto normalno, ili?!). Konobar (u najbolji ljeti) me pitajući pogleda i veli: „Kannst du mir das nochmal auf Deutsch sagen?“ Želju sam mu ispunio. Druga runda je bila na redu – ov put je došla divičica oko dvajset ljet i opet sam naručio po hrvatsku: „bijeli špricer i Gummibärli“ (opet za fešte normalna pića). I ona me nije razumila! Kašnje su mi tovaruši rekli da se nikako ne pravam trsiti pominati po hrvatsku, jer u ovom selu mladina već gor ne govori hrvatski! I kad sam nevjerovatno u ljude gledao i je čuo pominati, sam upamet zeo da se zaista svi po nimšku pominaju – na hrvatskoj fešti!

Dica i mladina, se veli, su budućnost ... kakovu budućnost ima onda naš gradišćanskohrvatski jezik s ovakovom mladinom? Jer ja sam siguran – ne, ja još i znam – da ovo „hrvatsko“ selo nije jedino u kom je hrvatski jezik sve manje prezentan u svakidanjem životu. Čuda krat imamo situaciju da se u već ki seli ne samo prva, nego i jur druga generacija (ada roditelji) stalno pomina po nimšku.

Ali ova tendencija ne postoji samo u veliki hrvatski seli Gradišća, Ugarske i Slovačke, nego i u oni ka nimaju toliko stanovnikov. Iako ćedu ta sela još par ljet dugo biti takorekuć „otoki blaženih“ (Insel der Seligen) znamo dosta dobro iz povijesti da se mali kada-tada svenek redu po velikimi.

Sada se to još neće biti viditi tako strašno, ali ča će biti za dvajset, trideset ljet? Starja generacija će polako umriti, a mladi ljudi gradišćanskohrvatsku rič već tako ne poštuju. Ča će onda stopr biti? Onda će samo nek dvojezična tablica pokazati da su jednoč u neki seli živili Gradišćanski Hrvati – ali jezik sām se već neće čuti.

Ako mislimo na budućnost: ča nam hasnu naša gradišćanskohrvatska društva, ako je sve manje naraštaja ki u njimi djela i se trudi za očuvanje gradišćanskohrvatskoga jezika i kulture? Ne bito bilo groteskno ako u oni veliki društvi Gradišćanskih Hrvatov u previdjenom vrimenu (pesimistično rečeno u sto ljet) ljudi djelaju ki se zalažu za gradišćanskohrvatski jezik, ali ga gor već ne sami govoru?! Sada se još smijemo prik ovakove misli i mašemo glavom, ali gdo zna zaistinu ča nas još čeka ...

Zapravo moremo djelati ča kanimo, ali ako se roditelji sa svojom dicom jur od početka ne pominaju po gradišćanskohrvatsku onda nam cijelo pisanje i zdvajanje o našoj situaciji ništa ne pomore. Da se čovik u ditinstvu tako lako nauči

jezik kot nikada je otprta otajnost, ali zač se ipak u sve manje familija govori gradišćanskohrvatski jezik? „Uzrokov“ sigurno čuda postoji i oni su nam svim poznati (i ako su nam nerazumljivi):

jedan od roditeljov nije Hrvat i zato je glavna rič u krugu obitelj automatično nimška/ugarska/slovačka

Roditelji su obadvimi Gradišćanski Hrvati i se sa svojom dicom pominaju po nimšku/ugarsku/slovačku, bojeći da se dica neće naučiti nimški/ugarski/slovački(!)

Sigurno najtužniji izgovor od svih! Tako ča: premda smo danas kroz veću mobilizaciju i veće hasnovanje tehničkih mediov (npr. televizija, radio, internet, handy) već nego kada-tada drugdar od (u našoj situaciji) nimškoga jezika okrojani, se ljudi ipak još boju da se njeva dica neće naučiti nimški. Obrnuto bi bio veći problem: još iako bi roditelji nebi kanili da se njeva dica nauču nimški, bi danas gor nebi imali veliku šansu, jer je nimški jezik danas svagdir prezentan – ili u radiji, televiziji, ili u selu. Dandanašnja situacija se ne more prisposodobiti

s onom pred npr. sedamdeset ljet: onda su ljudi još ostali u svoji seli i rijetkokrat se je čula ka-ta stranjska rič. Sigurno je to onda bila neugodna ćut za ljude kad su išli u varoše i kad im je teško spalo se po nimšku pominati. Sramovali su se za svoj materinski jezik i nisu kanili da njeva dica doživu isto takove neugodne situacije kot oni. Ali sada? Ljudi dandanas ljutije i puno već putuju nego kada-tada drugdar u ćlovićjoj povijesti i tim se je i hasnovanje jezika preminjilo. U današnjem vrimenu se moraju roditelji još i bolje zato trsiti da se njeva dica nauću i znaju gradišćanskohrvatski jezik. Jer ako ne sada, kada onda?! Kad je ćlovik jednoć dvajset ili trideset ljet star, onda se sigurno teže to naući ća se je pri odgoju zanemarilo – pred svim jezik.

Moguće je i da se već ki roditelji pitaju ća njevoj dici hasni gradišćanskohrvatski jezik?! Pri tom mišljenju zabu ali da je ipak dobro da se naš dragi jezik od generacije do generacije dalje da, jer na jeziku visu kultura, identitet i povijest. Jur skoro 500 ljet živu Gradišćanski Hrvati u današnjem

Gradišću, u Ugarskoj i Slovaćkoj. 500 ljet dugo se nisu sramovali sa svoju kulturu, identitetu i JEZIK. 500 ljet su se borili protiv velike asimilacije, pri koj se prvo zgubi jezik onda identitet, a potom se zabi vlašća kultura.

Nek dalje ovako, dragi moji Gradišćanski Hrvati, ako kanite da se o Vami, vašoj kulturi i o vašem lipom jeziku u npr. sto ljet samo nek još u jednom historićkom predavanju na sveučilišću pomina. Onda ćedu spametni ljudi diskutirati kako su glušale naše riči, kako smo je sprogovarali, ća su bile tamburice, kakove pisce smo imali, itd. ... sve jako znanstveno i teoretićno. Ako još svenek nevjerno mašete glavom i se smišite, onda pomislite nek na latinski jezik: njegova sudbina naime je bila ćisto ova: latinski jezik je mrtav. Na sveučilišću se diskutira kako su se Rimljani toćno pominali (sigurno ne tako, kao se danas u škola još podućava – ali to je druga tema), kakove pisce su imali i kako je sošlo k tomu da jedan jezik, ki je bio u cijelom Starom svitu prezentan, izumre. Nekate si željiti da nas dostigne ista sudbina! Gradišćanski

Hrvati, pominajte se med sobom po gradišćanskohrvatsku, dajte jezik na vašu dicu dalje i budite gizdavi na njega! Gradišćanskohrvatska društva, trsite se za mlade ljude, uključite je u vaše projekte i podupirajte je i nadalje!

Gradišćanskohrvatski jezik mora biti živ. Ća će biti iz naši tamburaški i kazališni društvi, u ki sve već ćlani ne znaju gradišćanskohrvatski? Jur sada postoj u seli društva, kade ćlani igraju gradišćanskohrvatski igrokaz prez da zaistinu razumu ća zapravo velu. Malim znanjem gradišćanskohrvatskoga jezika se igrokaz nek napamet nauću i se daju svećevati od gledateljev

za jedno djelo ko bi nam svim moralo namjesto veselja lice suzami namakati! Sigurno, to su još iznimke, ali izgleda tako da će to biti naša budućnost – gradišćanskohrvatski jezik će još nek biti jezik za napamet naućiti!

Ali svaka situacija ima dvi strane: tužnu i veselu, lipu i mraznu. Tako i ovde: postoji naime još ćuda sel ka su gizdava na svoj gradišćanskohrvatski jezik i na dvojezićnost ka je s njim uključena. U ti seli se još ćuvaju jezik, kultura, identitet... onde još roditelji uću svoju dicu gradišćanskohrvatski; onde je jezik još prezentan – a to ne samo kod starje nego i kod mlade generacije! Onde ljudi nimaju potribno da se ćlani društav gradišćanskohrvatski jezik napamet nauću, da govorać prava neko vrime dokle mu dojde ka-ta gradišćanskohrvatski rić na pamet ... ne! Onde je gradišćanskohrvatski jezik još svenek *lingua omnium princeps* (glavni jezik) i to prez roditeljnoga straha da se njeva dica ne ćedu znati pominati nimški – naprotiv: oni imaju još veće bogatstvo – oni su naime dvojezićno odrasli i zbog toga su njim vrata u dvi kulture i dva identitete otprta. Oni znaju misliti u dvi jeziki, a jedan njim otvara vrata prema istoćnoj Europi – u dobi globalizacije nenaplativa sposobnost, jer ako znaš jedan slavski jezik (a gradišćanskohrvatski je slavski jezik *gg*) onda nije teško se naućiti druge slavske jezike!!!

Sada si izaberi tvoj smir u koga kaniš pojti, gradišćanskohrvatski jezik. I dobro si premisli: kaniš pojti u smir u koga UNESCO misli da ćeš pojti – ada ćeš polako izumriti, ar te ljudi pozabu i već ne hasnuju, ili ćeš pojti put koga si išao u skoro zadnji 500 ljet? Ćeš nadalje biti prezentan u naši seli i u našem svakidanjem životu – onde cvasti i rasti? Pitam te ada: Quo vadis, lingua Croatica Burgenlandiensis?

Tri države, jedan jezik – mi Gradišćanski Hrvati

// Silvija Buczolic

Danas kad se govori za Dan mladine, se svenek spomene i to da je to prikogranična priredba. Pred padom Željeznoga zastora to ali nije bilo tako da su Hrvati iz Ugarske i Slovačke mogli tako lako pohadjati priredbe u Austriji ili obrnuto, a kamoli da bi skupno organizirali jedan event ili feštu. Kako ste vi, Hakovci, u ono vrime uopće došli na tu ideju, da bi se Dan mladine mogao organizirati u Koljnofu?

„Tote mi veljek jedna špasna štorica namisli dojde. Naime kad je 1987. ljeta Dan mladine bio u Pajngrtu, smo na folklorno otpodne imali pozvano tamburaše iz Koljnofa. A pak nam Hakovcem dojde koljnofski direktor Pajrić i nam veli: „Dičaki, kako bi to bilo lipo, kad bi vo imali Koljnofi!“ Mi nato ništ nismo odgovorili. A ja sam si pri sebi mislio: Tetac, kade živite? Sad ste došli prik granice, a da se to omogući smo bižali od Poncijuša do Pilatuša, kako si vi predstavite da ćemo ta cijeli ekvipment i sve drugo za Dan mladine prik granice donest?“

To je bilo 87. ljeta, onda je bio još Željezni zastor. A zač ste se dvoja ljeta kašnje ipak odlučili za Koljnof i ča je onda omogućilo da je mogao biti u Koljnofu?

„Človik si nij' mogao predstaviti - a pak dvoja ljeta kašnje je zaistinu bio Dan mladine Koljnofi! 1989. ljeta se je situacija pak tako jako preminjila da si to človik pred tim nij' mogao misliti da će to tako dojt. Granice su se otrple, Hrvati su mogli prik pojti i mi smo si mislili da sad moramo mi Hakovci pokazati da smo mi jedan isti narod. I moto tih Danov mladine je bio „Tri države jedan jezik – mi Gradišćanski Hrvati!“

A gdo vam je bio partner u Koljnofu?

„Partner se je lako našao. Onda su to bili kulturni ljudi odnosno ljudi ki su se za hrvatstvo zanimali i angažirali. Nam je bilo važno da mi pokažemo da smo isti narod i ako je bilo

sve teško. Organizatorske stvari, cijeli ekvipment se je morao prik odnesti – početo od šatora, do stolov i stolcev – mislim i organizatorski je to bila nova stran za nas, jer nismo znali kako ćemo to. Ja znam da smo onda jako čuda s Gospodarskom komorom skupa djelali da to bude funkcioniralo. Kod šatora smo nekoliko gradišćanskih firmov prosili da prik dojdu - ali nijedna nije kanila! Onda smo na sriću u Štajerskoj jednu firmu našli ka se je ufala u Ugarsku prik pojti. I ča je još bio velik fakat, kako ćemo ga financirati? Zapravo smo se stoprv ufali kad smo našli šponzore ki su ga najper financirali. Onda smo se stoprv „prik“ ufali.“

A je bilo teško najti šponzore? Su bili pripravni da daju pineze za Ugarsku odnosno su to oni vidili tako da je to jedan narod?

„Mi smo imali sriću, jer je tote bio jedan lonac financijov, ta se je onda zvao „Ost-fond“: To je bio od države postavljen fond a ta nam je lipu svotu dao. To je bila polovica te svote ku smo pravili, a drugu polovicu smo pak našli kod privatnih šponzorov.“

Kako je bilo sa strane Koljnofa? Su to svi dobro primili, jer za nje je to sigurno bila prva tako velika priredba ku oni organiziraju?

„Ja se znam na to spomenuti kad smo šator postavljali. Onda su si ljudi došli šator pogledati, jer je to bio prvi šator va toj velikini, tako čega još oni nisu vidili bili! Infrastrukturu smo mi ljudem donesli iz Austrije, ali Koljnof je bio jako pripravan da s nami suradjiva.“

Kako je izgledalo sa strani mladine – i od koljnofske i od gradišćanske strane?

„Ja se znam spomenuti da je jako čuda ljudi došlo iz sel iz sridnjega Gradišća, ali naravno i iz Koljnofa i ugarsko-govoreći ljudi, ada Ugri. Ali koliko se znam spomenuti je šator bio nabito pun. Naša mladina na početku to nij mogla tako prihvatiti. Već puti sam čuo na krčmi: „Ča, sad ćete pojti na Ugre?“ Na početku ljudi to nisu tako ćutili i nisu bili zadovoljni, ali kad je pak bio na Petrovom Selu četira ljeta kašnje, onda već nigdor ništa nij rekao. Ada moremo mirno reć da je Dan mladine i ljude senzibilizirao u ta smjer.“

Kako je izgledao program? Ste imali kakovu diskusiju?

„Znam se spomenuti da smo imali veliko dičje otpodne. To je bilo organizirano od ugarskih škol, ter to je jako dobro funkcioniralo. Onda znam da smo imali štafetu da smo od Koljnofa seoske table po sridnjem Gradišću obisili. To je pak dostao veliki eho u medija. A muzički program... Petak smo šparali na mužiki. Subotu su bili Magazini, oni su mislim po drugi put u Gradišću igrali, a to je bio velik uspjeh. Kade smo se već bojali

je bio Jandrof. Kad Koljnof je va sredini, a Jandrof leži već na rubu Gradišća, a ako kanimo da mladina dojde na Dan mladine pravamo jako dobru grupu ka vliče. Zbog toga smo si zibrali Prljavo Kazalište. Oni još nikada pred tim nisu bili med Gradišćanskimi Hrvatima. Ja znam da smo platili 50.000 šilingov a to je za nas bila jako velika svota, jer HAK ali i cijelo hrvatsko gibanje, nij imalo subvencije odnosno jako malo subvencije. I ja znam da je to bila velika tema na odbornoj sjednici i veliko pitanje je li ćemo Prljavce doprimiti ili ne i je li si je moremo uopće „leistat““

A se je pak onda splatilo?

„To se je tako splatilo da je je naša mladine strašno gledala. Oni nisu poznali jačke, ali došlo je čuda Hrvatov iz Beča ki su štimungu načinjali Jandrofi. A dvoja ljeta kašnje, kad su Prljavci bili Frakanavi, je mladina jur znala svaku jačku napamet. Ada, va ti smjer se je sigurno splatilo.“

Dan mladine Koljnofi 1990. je bio prvi izvan granice, veljek ljetodan po tom ste se opet odlučili za jedno selo izvan granice. Zač je onda odluka pala na Jandrof?

„Mislim, važan nam je bio ta moto „Gradišćanski Hrvati - jedan jezik u tri država“. A uz Austriju i Ugarsku je bila treća država na redu, a to je bila ondašnja Čehoslovačka. I Jandrof je bilo ono selo s kim smo mi Hakovci najveć suradjivali i nam je bilo jasno da će bit drugi Dan mladine po Koljnofi u Jandrofu. To smo jur najper znali a i sad smo imali jur iskustva kako se tako ča organizira i znali smo kade si moremo pinez preskrbiti, ter nam je bilo jur laglje.“

A kako da ste imali te veze s Jandrofci i gdo je bio onda vaš partner?

„Mi Hakovci smo jur pred tim htilli pojti Jandrof na bale ili na drugo. Ja se još znam spomenuti da smo mi Mjenovci 1990. ljeta, kratko kad se je granica otprla, tote igrokaz igrali. I poznali smo jur pojedine ljude i mladinu. Uglavnom je bila mladina naš partner, sigurno je i starlja generacija pomogla. Mislim, Jandrof je bio za mene doživljaj za to, jer je bilo zaistinu čuda ljudi iako je na rubu Gradišća.“

Kako je to bilo uopće moguće da su ljudi iz svih sel došli u Jandrof? Je tote bio kakov shuttle bus, slično kot sada? I kako je to bilo te sve ljude prik granice spraviti? Dobro, Željezni zastor je pao ali ipak nije bilo tako lako dojt prik granice, ili?

„Gijeci je bio granični prelaz, ta je bio svenek do deseti otpr. Ja znam još da smo kanili da ta bude duglje otpr, ali to nam se žali Bože nije ugodalo. Onda su se morali svi okolo voziti, prik Berga i Petržalke, pak skroz Bratislavu na Jandrof. Ona sela ka su si sami buse organizirali su došli na busi, jer HAK onda nije imao ta budžet da to financira. Mislim toga prlje nij' bilo, nij' bilo subvencijov, nij' bilo pinez i nismo imali tu financijelnu situaciju kodi sada.“

Ljetos, po osamnaestimi ljeti, je pak opet bio Dan mladine u Hrvatskom Jandrofu. Moto ljetošnjega Dana mladine je bio „Jači neg' željezo“ ča se nekako i odnaša na Željezni zastor. Se je to u ončas isto diskutiralo u Jandrofu?

„Ja mislim da pad Željeznoga zastora još nij' bila takova tema, onda je bila veća tema da mi slišimo skupa. Ali samo za to moremo bit sad konačno skupa kad je Željezni zastor pao. Ali tako historično se to još nij' mislilo.“

Ti si isto bio cijeli vikend prisutan na Danu mladine pak si vidio oko tisuć mladih ljudi iz svih krajev Gradišća okupljeno u Jandrofu. Kakova ćut je to po toliki ljeti da mladi ljudi to sami tematiziraju da smo „skupa jači neg' željezo“ i da se tako ćutu da slišu skupa. Je to i zasluga HAK-a?

„Ja mislim da je to velika zasluga bila HAK-a i da je HAK tote bio peldodavan. Mislim da smo mi bili jedno med prvimi društvu, ki su ča na tom području djelali. I da su to sve mladi ljudi bili, ki su to djelali. To se je onda tako od ljeta do ljeta dalje dalo. I činjenica je da kad dođu Jandrofci, ali Čunovci, ali Koljnofci, ali Židanci ali Petroviščani, ča ja znam, na Dan mladine - svejedno je li je Čajti ili Klimpuhi ili na Mjenovi, svejedno. A to je sigurno i zasluga da smo se mi na početku, kad je zastor spao, ufali prik pojti s Danom mladine.“

Sada je bio 37. Dan Mladine, to znači da priredba ima jako dugu tradiciju. Ukoliko se sada razlikuje sadašnji DM od tih kakovi su prlje bili. Si zadovoljan s tim razvitkom? Kako ti na to gledaš?

„Ćemo zet tako: prlje je sigurno bilo već političkih akcijov. Poznate su akcije oko seoskih tablov - to mi meru fali... su neke diskusije, ali to nij' to. Ča mi se jako vidi je da mladina kempira pak da duglje ostane. Da 40- 50 ljudi ki tote tri dane spidu i Dan mladine uživaju. A tako se Hrvati bolje upoznaju, to mi se jako vidi! To se sad zadnjih sedam-osam ljet pojavlja, a to je fantastično. Toga prlje nij' bilo tako.“

Koliko Danov mladine si ti organizirao?

„Mislim deset.“

Ti si bio glavni organizator deset Danov mladine - zač si to djelao? Zač si uložio toliko živac i vrimenta u ta projekt?

„Zato kad, neznam... Meni se je ta priredba jur svenek vidila, jur kot teenager mi se je vidila i gizdavo sam gledao na te ljude ki su ga organizirali. Prvoga sam organizirao na Mjenovi, 87. ljeta, ali onda još na strani sela, ne od HAK-a. I kot mladi človik sam se tote jako čuda naučio i to je bio za mene velik doživljaj i veliko veselje. A onda pak je došao jedan za drugim i tako je to pak išlo. Mislim, ta priredba me je svenek fascinirala morebit za to kad sam ju sprohadjao, kad sam ju kroz moj život, kroz sva ljeta do sada sprohadjao. Ja još nisam jednoga zamudio u zadnji dvajsetpeti ljeti!“

Sad kad se tebe poslušša onda si človik misli da je DM već nek samo fešta s muzikom i koncerti, ali u zadnji dani je bilo sve već kritike ćuti ča se tiče izbora muzičkih grup. Ča ti misliš – idu ljudi na Dan mladine zbog koncerta ili je to ča drugoga?

„Mislim da se danas već ne ide zbog muzike, jer su skoro sve grupe ke su med Gradišćanskimi Hrvati poznate jur igrale po naši seli. Mislim, Prljavo Kazalište je bilo jur nekoliko puti, ali tako i druge. Mislim da se sada već ide zbog flaira Dana mladine, a to se minja. Do 95. ljeta je bilo drugačije, jer uglavnom je onda htio biti prvi nastup jedne grupe na Danu mladine, a to je bila velika razlika onda se je već zbog grupov došlo. „

Ča bi si željio odnosno imaš kakovu želju ili tipe na hakovce i organizatore ča bi mogli drugačije, bolje, itd. ?

„Svaka generacija neka si svoj Dan mladine tako načinji kot misli. Nij' idealno sada govoriti za tipe i tako. Ja ću to reć, ako to vidim, ili imam kakovu ideju, ali to ću tomu organizatoru reć ki je za Dan mladine nadležan. Ali na ovom putu sigurno ne.“ (se smije)

Znači ali da ćeš i u budućnosti biti gost Dana mladine, ili?

„Predvidjam, da.“ (se smije)

„Dalje tako HAK, super je bilo!“
(Clemens Bencsics)

„U šatori hladne kiše padaju!“
(Kulo, Nova Gora)

„Svako ljeto je lipo za vidit kako mladina iz cijeloga gradišća (austrijski, ugarski i slovački djel) skupa dojde i tri dane svečuje...bez granic.“
(Mate Biricz)

„Moj moto: ča se na dan mladine stane, ostat će na danu mladine :)“
(Eva Palatin)

„Štimunga je bila leiwand, hvala za podupiranje!“
(Kacavida)

„I finds super, dass sich hier
so viele Volksgruppen treffen
und miteinander gemütlich
beisammen sind...“
(Poštica)

„Es war super, weil ma den Ort no net kennt hom, des mocht den Reiz aus.“
(Max Karall)

„5 uri busvozit...odiseja... drugačije super!“
(Markus Wagner)

„Na Danu Mladine se sve falinge oprostiu, sve rane zacilu i sve boli projdu!“
(Željko)

“Super je bio ov DM!!! ...kot svako ljeto :o) jako me je veselilo da smo po dugom času opet mogli na Dan Mladine u Slovačku!! Veselim se jur na dojdúće ljeto!”
(Štefan Emrich)

Govor za otvaranje Dana Mladine 2009.

// Julia Klemen

Poštovani gosti!

U ime organizatora, Hrvatskoga akademskoga kluba, ki ljetos organizira Dan mladine u suradnji s Klubom mladih Hrvatov Vas najsrdačnije pozdravljam na ovoj najvećoj manifestaciji ovog tradicionalnog gradišćanskohrvatskoga društva ovdje u Hrvatskom Jandrofu.

Zadnji put se je održao DM ovdje u Jandrofu 1991. ljeta – točno dvojica ljeta po padu Željeznoga zastora. Ov pad je bio prvi i važan korak na putu ujedinjenja Hrvatov iz trih zemalj – naime Austrije, Slovačke i Ugarske. Dojdući važan korak je bio pristup ovih zemalj pod krov Europske zajednice i konačno ratificiranje Šengenovoga ugovora. To ča je pod Habsburgovci bila jedna geografska regija je i sada opet jedan prostor.

Iako su sve tri države sada u međunarodnoj suradnji i granice kot takove već ne postoju, se pitam je li su još granice u naši glava? Predrasude su još ovdje ke se još nisu mogle odstraniti.

Kot nam najnovija povijest kaže ko se i pod skupnim krovom Europske zajednice manjine upotribljavljaju u nacionalne političke svrhe.

Zakon za obrambu slovačkoga jezika ovdje u Slovačkoj i sve napetosti ke stoju u vezi s tim su dobri primjeri za pogrišnu manjinsku politiku u Europskoj zajednici. Ravno Europska zajednica bi morala imati zbog svojega zajedničkoga duha vitalan interes na jačanju manjin, njevih razvitkov i njevih prav. S tim bi se i raznolikost podupirala ka označi Europu.

Na europskoj razini se ovi izazovi radje potcijenjivaju, a pitanju integracije doseljenikov iz drugih zemalj se daje sva veća pažnja. Na ovom mjestu kanim citirati odgovornoga nimške vlade za strance i narodne manjine, Christofa Bergnera: „Eksiztencija narodnih manjin na Europskom istočnom i jugoistočnom području je rezultat naseljivanja u prošlosti. Europskomu identitetu slišu ne samo velik broj nacionalnih držav nego i nacionalne manjine unutar njih.“

Zadaća Europske zajednice bi ada morala biti stvaranje adekvatnih mogućnosti za međusobno miran i uspješan žitak, takorekuć gradnja mostov.

HAK je jur 2007. ljeta postavio DM pod geslo „Most smo mi“ tim smo kanili pokazati da igramo mi, Gradišćanski Hrvati, u ovom procesu važnu ulogu. Mi, ki jur stoljeća

dugo živimo na ovom prostoru, znamo da manjinska politika počinje kod svakoga pojedinoga, da su pršonske veze i kontakti najvažniji u odstranjivanju predrasodov.

Još i Željezni zastor, ki nas je razdvajao duga ljeta, nije mogao prepričiti da i nadalje gajimo naš jezik i prijateljstva izvan vlašće države. A pod tim geslom stoji i ljetošnji DM : „Jači neg‘ željezo“!

U tom smislu nam sada svim još željim za budućnost da DM bude i nadalje most izmed Gradišćanski Hrvati ki živu u ovi tri zemlja, ali i most ki nas veže s našimi susjedi iz većine.

Ja se kanim zahvaliti Klubu mladih Hrvatov za njev trud i angažman i se veselim na ov skupni vikend.

Željim nam svim dobru zabav sa šarolikim programom. Ufam se da ćedu se razviti čuda nova prijateljstva i da će se tim dalje pojačati ova naša skupna regija.

U tom smislu vas pozivam i na diskusiju o situaciji i razvitku naše narodne grupe po padu Željeznoga zastora ku ćemo držati sutra u 17:00 uri u kulturnom stanu.

A sada mi samo ostane čast da otvorim ov DM. Lipa Hvala!

37. Dan Mladine - Hrvatski Jandrof, 2009.

// Julia i Maria Kornfeind

Ljetošnji 37. DAN MLADINE se je održao u Hrvatskom Jandrofu u Slovačkoj, a geslo mu je bilo „Skupa jači neg željezo“.

Geslo neka nas spominja na pad Željeznoga zastora pred točno 20-imi ljeti ... a spominka vridno je i da se je točno u ovom selu održao i prvi DAN MLADINE u Slovačkoj, a to 1991. ljeta.

Ljetošnji festival je HAK organizirao skupa s Klubom mladih Hrvatov u Jandrofu, kod koga se kanimo srdačno za dobru suradnju zahvaliti.

Počeo je ov trodnevni festival kot svako ljeto s dičjem otpodnem pri kom su dica iz Čunova, Devinskoga Novoga Sela i Hrvatskoga Jandrofa imala mogućnost se pri različni igra malo upoznati.

Pri oficijelnom otvaranju u kulturnom domu su seoski načelnik, Pavol Škodler, predsjednik Kluba mladih Hrvatov, Palo Maly, i potpredsjednica HAKa, Julia Klemen, pozdravili goste. *Muško jačkarno društvo Hrvatski Jandrof* je muzikalno oblikovalo otvaranje.

Po oficijelnom djelu i malom razgovoru na bifeju se je konačno mogao početi zabavni dio Dana Mladine: prvo je nastupala mlada grupa *Čungam* iz Petrovoga sela. Potom je grupa *Gustafi* još jače zagrijala publiku ... moram reći da mi se je na početku tako činilo kot da bi rijetko ki poznao grupu (zvana od youtube-a ☺) ... a oni su to sigurno isto upamet zeli ... ali čim duže su igrali, tim više je mladina skakala Cijeli šator je tancao a respekt prema jačkarici grupe ... ta je pravi „hochsprung-talenat“.

Za njimi je nastupila grupa *Prljavo Kazalište* ke, mislim, ne tribam dalje predstaviti. Ja je ljubim, a Julia – moja sestra – je bila razočarana ... veli da su igrali čisto isti program i isti redosljed kot u Velikom Borištofu. Ipak, šator je skakao, tancao, jačio „Ruuuuužo ...“ i to je najvažnije, ča ne? Kot zadnja grupa toga večera je nastupila *Kacavida*, mlada grupa iz Velikoga Borištofa, ki su još do konca načinili dobru štimungu s njevim genialnim show-om. A jutro se je - kot je to stara navada - još jačilo...

Subotu je brojna mladina ka je onde u školskoj dvorani ili u vlašćem šatoru prenoćevala, dostala tradicionalni gulaš za objed. Potom je počeo reli ganjkov pri kom su nam ovo ljeto još i muzikanti zaigrali! Oni su se pred nami na koli vozili koga je zadnji jandrofski konj vlikao.

Tako smo se - pri dobroj muziki i tijelovnom okripljenju - veselo šetali kroz selo od jedne štacije do druge. Jandrofska mladina si je čuda ganjkov izmislila kot na primjer iskanje jedne žvake u pladnju puno muke ili iskanje jaj u vrtu. Dobro smo se zabavljali a na koncu nije bilo važno ki je bio u kom timu ili ki je dobio ☺... Na putu domom se je strašna nesrića stala: konj se je najednoč zrušio i je bio mrtav. Tako je zadnji jandrofski konj preminuo pred našimi očima.

Su znamda zbog ovoga šoka morali svi pojti malo počinuti? Na svaki način nije došlo čuda ljudi na diskusiju ka je na jednu stran usporedila manjinska prava i manjinsko djelovanje u Slovačkoj, Ugarskoj i Austriji, i se na drugu stran bavila s novim manjinskim zakonom u Slovačkoj.

Subotu navečer su *PAXi* otvorili zabavni program ki su veljek napunili cijeli prostor za tancanje. Potom su *Elektrikeri* i *Zetori* oduševili njeve fene, a poznata jačkarica *Jelena Rozga* je s jačkami Magazina zagrijala tančoše i začarala mušku publiku.

Nedilju je Hrvatski Jandrof svečevao kiritof, a program se je počeo jur rano jutro (u deseti) sa svetom mašom. Onde su mladi Jandrofci nosili dare na oltar a med njimi i jedan DM-lajbl, ča nas je osebito veselilo. Potom je slijedila dobra agapa pri koj se je moglo malo družiti.

Program u šatoru je počeo u tri otpodne s festivalom zborov kade su *zbor Čepreg, Medjunarodni folklorni ansambl, Klapa Staro vino, Čunovski Bečari, Muško jačkarno društvo Hrvatski Jandrof, Klapa Jić i Hatsko Kolo* pokazali šarolik i zanimljiv program. Kasno otpodne su zaigrale jur legendarna jandrofska grupa *Melodija*, grupa *Meteor* i *Mladi Jandrofci*. Od samoga početka se je vidilo da imaju ljudi i na treći dan fešte još dost energije za tanac uz dobru muziku ... iako smo čuda gostov – Bog zna odakle su bili - nedilju po prvi put vidili na fešti ☺. Do rane zore su igrali *05Party* na zabav ... jačkarici se je tako jako zavidilo da skoro već nije kanila prestati jačiti ... a mi smo dalje tancali...

Tako je opet jednoč završio DAN MLADINE a s njim je minulo opet jedno ljeto mi smo ostali do pandiljka ufamo se da vam se je tako dobro vidilo kot i nam ako ne, nute se uzrujavati kod „soizomta“ ili kod cyberkrowodn-ov.... ☺ ili dojdite u HAK i nute nam pomoć (to bi nas najveć veselilo) ada, vidimo se najkašnje pri DANu MLADINE 2010 u južnom Gradišću !!!

Moj posjet na Danu Mladine u Hrvatskom Jandrofu

// Florian Wagner

„Ovo ljeto sam bio u petak na Danu Mladine u Hrvatskom Jandrofu. Put u Jandrof je iz Pinkovca jako dužičak, ali to za tri prijatelje (moja sestra Viki, moj brat Markus i moja susjeda Katja) i mene nije bio uzrok da ne idemo tamo. Tako smo se otpravili u pol šest na put i počela je prava odiseja: prvi cilj našega putovanja je bila Doljnja Pulja. Katja je bila pripravna da nas odveze tamo do busa i da će nas jutro opet odvesti domom. Zato smo joj bili zahvalni. Od Doljnje Pulje smo se vozili dalje busom, koga je organizirao HAK. Konačno smo u ftrtalj na jedanaest stigli u Hrvatski Jandrof. Znali smo jur unajpr da ćemo biti dugo na putu i da moramo imati malu pticu da se dajemo na ov put. :-)

Ali nije nam bilo niti sekundu žao. Jur kad smo stupili u šator smo ćutili dobru atmosferu ka je vladala cijelu noć. Grupa Čungam je svirala pri našega dolaska uprav nje zadnje jačke na tom večeru. Trefili smo na poznate obraze. To su bili Pinkočari koji su došli iz Beča, ali i prijatelji i poznanici iz cijeloga Gradišća.

Vrijeda su počeli svirati Gustafi. Oni nudu interesantnu muziku, što je povezano s interesantnom kombinacijom

instrumentov. Ona kombinacija je baza za njev poseban stil. Štimunga je dobra i oni su razumili animirati njevu publiku.

Po nastupu grupe Gustafi su stupili rokeri Prljavoga Kazališta na pozornicu. Oduševljen od novoga albuma i njevoga nastupa u Velikom Borištofu na Vazmenoj nedilji sam se jako veselio na njev nastup. I oni me nisu razočarali. Imali su publiku pod kontrolom i prezentirali su miks iz poznatih i novih jačak. Pred pozornicom smo skakali i larmali tako da je voda koja ja kondenzirala na šatoru počela padati na nas kot kiša.

Znatiželjan sam bio na nastup grupe Kacavida, ar ju još nikad nisam ćuo uživo. Mlada grupa je prezentirala solidan nastup i miks programa se ograniči od drugih bendov („Daj mi daj“, „Pokerface“ po hrvatsku...). Nažalost nisam mogao poslušati cijeli nastup, ar se je naš bus opet vozio u Doljnju Pulju.

U busu sam do Doljnje Pulje imao vrimenta za mali san, doček smo se seli u auto na zadnju etapu domom. Tote sam bio u pol osam i umorno sam se legao u stelju...”

PS: Pinkovac nije Pinkafeld ;-) *gg*

Gramatika? ... AHA!!!

// Zrinka Kinda

Neke zanimljivosti iz deklinacije za mlade (i već ne tako mlade) Hrvate i Hrvatice:

Deklinacija imenic ženskoga roda:

Obično imenice završavaju

na samoglasnik –a: *mama, sestra, ruka, ptica.*

Neke imenice ženskoga roda završavaju i:

na suglasnik: *rič, noć, krv, dob, pomoć*

na skup – ost: *starost, mladost, sigurnost, nezaposlenost.*

Zvana toga je i *misao* ženskoga roda.

Ove imenice se dekliniraju po i-deklinaciji.

Zato i velimo:

dobra **misao**, velika **nezaposlenost**, diboka **starost**, škura **noć**, teška **rič**

Deklinacija imenic ženskoga roda na –a:

	Jednina:	Množina:
N	žena	žene
G	žene	žen
D	ženi	ženam
A	ženu	žene
V	žena/ženo	žene
L	ženi	žena
I	ženom	ženami

Hrvati u sjevernom i sridnjem Gradišću u vokativu hasnuju imenicu kao u nominativu:

Draga majka! Draga teta!

A Hrvati u južnom Gradišću imaju u vokativu štokavski nastavak (isto kao u hrvatskomu standardnomu jeziku). Oni velu:

Draga babo! Sestro!

PAZI: U vokativu, 5. padežu, jednine imamo dva različne nastavke.

Zač je to tako?

PAZI: Genitiv, 2. padež, množine zna u gradišćanskohrvatskomu standardu biti kratak ili dužičak:

Obično je genitiv množine **bez nastavka** (kratak):

Na našoj školi podučava šest **učiteljic** (a ne učiteljicov).

Va škadnji leži dost starih **dasak**. (a ne đaskov)

Zato se i veli: čuda **žen, jačak, divojak, nog, čizam, glav, višanj, ...**

(a ne: ženov, jačkov, divojkov, nogov, glavov, čizmov, višnjov)

S druge strani imaju ali neke imenice svenek **nastavak –ov** u genitivu množine (dužička množina):

Kako su nek ljudi prlje živili prez **lampov**?

Ona ima čuda **torbov** u svi mogući farba i obliki.

Zato se i veli: čuda **šunkov, čitankov, plahtov, himnov, majkov, rajnov, ...**

Si znala/znao da mi i muška imena na –o i –e obično dekliniramo kao imenice ženskoga roda (kao npr.: žena a ne kao muž) a ne kao imenice muškoga roda? (Sada neka još gdo veli da mi nismo za emancipaciju!)

Mirko	Ive	gh:	Reci to Mirki!	♀
Mirke	Ive	hrv:	Reci to Mirku!	♂
Mirki	Ivi			
Mirku	Ivu			
Mirko	Ive	gh:	Nazovi Stanku!	♀
Mirki	Ivi	hrv:	Nazovi Stanka!	♂
Mirkom	Ivom			

A sada za kraj si pogledajmo još i-deklinaciju:

Jednina:	Množina:	Jednina:	Množina:
N	noć	noći	misao
G	noći	noći	misli
D	noći	noćam	misli
A	noć	noći ili	mišljam
V	noć	noći	misao
L	noći	noći	misli
I	noću/noćom	noći	misli
			mišlju/mišljom

PAZI: Instrumental jednine ima dva nastavke: -u/-ju ili -om, ali po mogućnosti se daje prednost nastavku - u/-ju:
noć: noću/noćom, rič: ričju/ričom, laž: lažju/lažom.

Prlje se je kuhalo čuda s **mašću**, onda se ljudi nisu bojali masti u krvi.
Jednom **ričju**, kanim ti reći, da te imam rado.

Kod nastavka **-ju** nastane **jotovanje**¹: Zato velimo:
smrt>smrt+ju >smrću radost>radost+ju >radošću starost>starost+ju >starošću

Za labijali/usnenimi suglasnici **b,p,m,v** i glasa **j** se umeće **l** ko se stapa u **lj**:
kap>kap+ju >**kaplju** zob>zob+ju >**zoblju** ljubav >ljubav+ju >**ljubavlju**²

Instrumental na **-u** imaju imenice na **-ć** i **-lj**:
pomoć>**pomoću** noć>**noću** obitelj>**obitelju**

Pu-ha, dost gramatičkih pravila za danas!

Za kraj ti još kanim napomenuti samo jednu rič,
ka je isto ženskoga roda i ka se deklinira po
i-deklinaciji:

momčad

Zato se i veli...

Ova momčad je dobra. a ne ~~On momčad je dobar.~~
Hrvatske momčadi (a ne ~~momčade~~) iz Gradišća sudjeluju pri Hrvatskomu kupu.

Do drugoga puta i govori hrvatski!

¹ Jotacija: Naziv dohaja od grčkoga imena za glas j – jota. Zbog glasa j se u određeni slučajima nepalatali minjaju u palatale, npr. u instrumentalu jednine (smrt>smrću), kod komparacije (jak-jači) i u prezentu: (iskati –išćem).

² Posebna napomena za naše drage Mjenovce/ke, Filešce/ke, Šuševce/ke, Puljance/ke, Frakanavce/ke i druge ki u svojem domaćem govoru nimaju glasa -lj: gh. standard glasi ljubavlju a ne ljubavju, krvlju a ne krvju ili kervju, ...

Rečenice za vježbanje. Prevodi je na hrvatski:

(Koristi slobodne rede za hrvatski prevod :)

Heuer gab es viele Zwetschken, aber wenige Marillen.

Er spielte schon lange mit dem Gedanken,...

Unsere Mannschaft hat das Spiel gewonnen.

Hast du Angst vor dem Tod?

Mit großer Freude geben wir bekannt, dass

Bei uns sind die Sommernächte sehr angenehm.

Ohne die Mädchen können wir nicht auftreten.

JOTACIJA

c + j = č:	uticati – utičem (utic+jem)
d + j = dj:	mlad – madji , glad – gladju
g + j = ž:	drag – draži (drag+ji), lagati – lažem
h + j = š:	puhati-pušem (puh+jem), tih – tiši
k + j = č:	jak – jači (jak+ji), skakati – skačem
l + j = lj:	dalek – dalji (dal+ji), sol – solju
n + j = nj:	tanak – tanji (tan+ji), trn – trnje
s + j = š:	pisati – pišem (pis+jem), visok – viši
t + j = ć:	kratak – kraći (krat+ji), list – lišće (list+je)
z + j = ž:	mazati – mažem (maz+jem), opaziti – opažen

Iz: Mirko Berlakovich (1995:10)

Rješenje:

Ljetos smo imali (je bilo) čuda sliv, ali malo maruljic.
 Jur se je dugo bavio mišlju, ...
 Naša momčad je dobila igru.
 Te je strah pred smrću/smrćom?
 S velikom radošću nazvrišćujemo, da ...
 Kod nas su ljetne noći jako ugodne.
 Prez/bez tih divićic ne moremo nastupiti.

Literatura:
 Berlakovich, Mirko: Hrvatska gramatika. Mali pregled gradišćanskohrvatskoga i hrvatskoga jezika (usporedna gramatika). HKDC, Željezno, 1995.
 Sučić, Ivo (ur.): Gramatika gradišćanskohrvatskoga jezika, ZIGH, Željezno, 2003.

Sarajevo i film

// Romana Schweiger

Ako se misli na Sarajevo najveći dio od nas sigurno još uvijek ima kipe od boja i smrti pred očiju.

Ali malo gdo zna da Sarajevo ima najpoznatiji filmski festival cijelog Balkana. Akoprem se najvećim dijelom kažu regionalni filmi, su broji internacionalnih produkcija u prošli ljeti narasli a tim je i već internacionalno poznatih zvjezdica filma pohodilo Sarajevo. Tako su ovo ljeto na primjer došli glumac Mickey Rourke, glumica Gillian Anderson i redatelj Darren Aronofsky i Stellan Skarsgard (i puno drugih). Ako imaš sriče je ponekad moreš i viditi kade po cesta Sarajeva. Tako sam i ja 2006. ljeta vidila malo pijanoga Nick Nolte-a.

Ali sada bitnim informacijam: Prvi Sarajevski film festival se je održao 1995. ljeta, još u vrime kad je grad bio pod opsadom. Kanio se je obdržati kosmopolitni duh Sarajeva da se ljudem nudi neka kulturna izmjena. Tako je već prvi festival privukao oko 15 000 ljudi, prikazalo se je 37 filmov iz petnaest zemalj. Po boju, od 1996. ljeta, ima SFF internacionalno naticanje, ali od 2003. ljeta se glavna nagrada imenom „Srce Sarajeva“ samo daruje filmskim projektom iz jugoistočne Europe, ada regionalnim filmom. Tako se ufa da će se regionalna filmska industrija pomoću festivala naviti i distribucija tih filmov na europskom tržišću raširiti. Neki filmi ki su dobili ovu nagradu su dijelom i kod nas gradišćanskih Hrvatov poznati. To su na primjer: „No man's land“ Danis Tanović-a, „Gori vatra“ Pjer Žalica i „Gospođica“ Andre-e Štaka.

Sarajevo film festival se svako ljeto održava sredinom / koncu augustuša. Tako se čudakrat stane da ako gledaš film u Sarajevu ga onda opet moreš vidit u jeseni na „Viennale“ u Beču, samo da su karte ovde oko 70% draže.

Za vrime festivala procvate grad i nudu se različni koncerti i priredbe po centru ali i u djeli grada kamo bi kot turist morebit nebi od samoga došao. Festival ima mnogobrojnu internacionalnu publiku, predsvim mladi ljudi broju med njegove fene. Ja sam već tri pute bila u Sarajevu tokom ovoga festivala i meni se pred svim vidilo da se Sarajevo javlja kot bogato kulturno i raznolično mjesto i da ov grad ima samosvist i ugodan flair. Ali ja sam ipak isto samo turist. Stanujem u lakocijeni stani kade si mislim zač je ov stan prazan? Gdo je ovde živio? Je morao pobignuti? Neznam. Onda mi biži gusinja koža po hrbatu. Onda sam opet u realnosti, ali mislim da je Sarajevski film festival svejedno znak da se grad minja, otvara, da se po cijelom svitu ova kulturna ponuda cijeni i stare rane zacilu.

hasnovite web-stranice:

www.sff.ba

www.filmski.net

Dan Mladine 2010. u južnom Gradišću

// HAK

Hrvatski akademski klub (HAK) je otvorio rok naticanja za Dan mladine 2010. ljeta.

HAK poziva sva zainteresirana hrvatska sela iz južnoga Gradišća na suorganizaciju najveće omladinske gradišćansko-hrvatske priredbe.

Pred svim se Hrvatski akademski klub obraća omladinskim društvam u južnom Gradišću i u susjedni seli u **Uganskoj**. U sklopu naticanja neka sela predstavu svoje ideje, koncepte i predloge. Rok završava 31. decembra.

Zainteresirana društva južnoga gradišća neka se prosim javu pismeno poštom ili mailom.

Veselimo se na suradnju!

Hrvatski akademski klub
Schwindgasse 14/4
1040 Beč / Wien
hak@hrvatskicentar.at

Hrvatski akademski klub se solidarizira sa studentskim protesti u Austriji!

// HAK

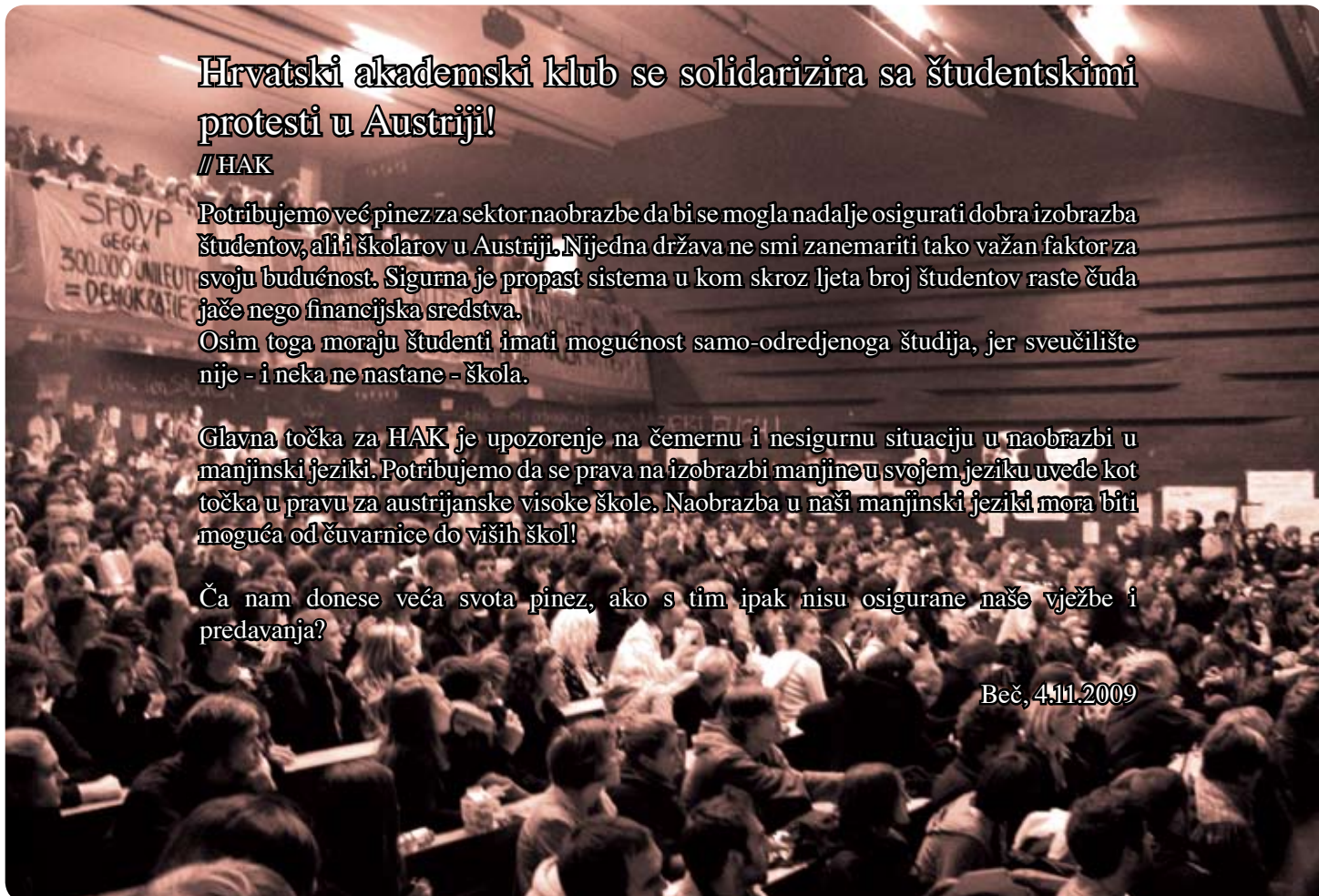
Potribujemo već pinez za sektor naobrazbe da bi se mogla nadalje osigurati dobra izobrazba študentov, ali i školarov u Austriji. Nijedna država ne smi zanemariti tako važan faktor za svoju budućnost. Sigurna je propast sistema u kom skroz ljeta broj študentov raste čuda jače nego financijska sredstva.

Osim toga moraju študenti imati mogućnost samo-odredjenoga študija, jer sveučilište nije - i neka ne nastane - škola.

Glavna točka za HAK je upozorenje na čemernu i nesigurnu situaciju u naobrazbi u manjinski jeziki. Potribujemo da se prava na izobrazbi manjine u svojem jeziku uvede kot točka u pravu za austrijanske visoke škole. Naobrazba u naši manjinski jeziki mora biti moguća od čuvarnice do viših škol!

Ča nam donese veća svota pinez, ako s tim ipak nisu osigurane naše vježbe i predavanja?

Beč, 4.11.2009

Hrvatski akademski klub srdačno poziva na

GENERALNU SJEDNICU,
10.12.2009. u 20:00 uri
u CGH-u (Schwindgasse 14/4, 1040 Beč)

Program:

- 1) pozdrav i izvještaj predsjednika
- 2) izvještaj blagajnika
- 3) izvještaj kontrolorov
- 4) rasterećenje staroga odbora
- 5) odibiranje novoga odbora
- 6) buduće djelovanje
- 7) diskusija

U ime Hrvatskoga akademskoga kluba,

David Karall
(predsjednik)

P.b.b.
Nr: GZ02Z032501M

Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: 1040 Beč / Wien